

full dominical

Església de Menorca

Número 2247 - Any XLIV - 24 agost 2025

“Intentemos no perder ninguna ocasión para amar. Esta es la vigilancia que nos pide Jesús, habituarnos a estar atentos, dispuestos, sensibles los unos con los otros, como Él lo está con nosotros en cada instante”.

(Papa León XIV)

VIURE AMB ESPERANÇA

RECUERDO DEL JUBILEO DE LOS JÓVENES

El 27 de julio un grupo de jóvenes de Menorca iniciamos un viaje emocionante. No se trataba de un viaje cualquiera, sino de una peregrinación intensa y profunda al centro de la Iglesia. Habíamos sido convocados, sí, como cuando te convocan a una reunión. Y al ser convocados por alguien, como aprendimos en la reflexión del padre Carles de Barcelona en Lombriasco, esta convocatoria no se realiza para no comunicar nada, al contrario. Y sobre todo cuando es Dios quien convoca, quien llama, y lo había hecho por algún motivo en concreto, que cada uno debe discernir de forma personal. Pero no solo los que asistimos a este viaje tan especial, Dios siempre nos llama a todos, en cualquier lugar, y debemos escucharle.

Esta llamada se convirtió en un camino que representa el peregrinar por la vida, siempre con esperanza, a pesar de las dificultades que nos vamos encontrando en nuestro día a día. Las horas de autobús, de caminatas, esperas bajo el sofocante sol de verano y el cansancio son un reflejo de todo ello. No fue fácil sobrellevar la larga espera para cruzar la Puerta Santa de la Basílica de Santa María la Mayor, donde tam-

Bisbat de Menorca

bién pudimos visitar la tumba del Papa Francisco; mereció la pena porque nos permitió llegar a nuestra meta final, la Puerta Santa, que simboliza la llegada al Cielo. Y para alcanzarlo debemos recorrer un camino lleno de enseñanzas gracias al Señor.

Asimismo, fuimos muy bien recibidos en las distintas localidades en las que estuvimos. Recuerdo especialmente la acogida de la comunidad salesiana de Turín y Lombriasco, que nos hizo sentir como en casa. ¡Y cuánto agradecemos esa merienda de bienvenida en Roma tras tantas horas de viaje! La fraternidad se sentía en todos los rincones, por lo que estamos profundamente agradecidos.

Como también agradecemos las oraciones de tantas personas de nuestra diócesis que nos han tenido presentes durante estos días y que siguen pidiendo por los más jóvenes.

Quiero destacar la cercanía del papa León XIV. Nos emocionó profundamente cuando, después de la misa de envío, salió a saludar a los asistentes en Tor Vergata. En su mensaje improvisado nos animó a seguir dando frutos en nuestros lugares de residencia. Porque seguimos siendo peregrinos, transmitiendo en este Año Jubilar la esperanza del Evangelio, la alegría de ser cristianos y del don de la Fe. Es una bonita responsabilidad. Si no, ¿qué sentido hubiera tenido esta experiencia?

Y es que la fe no puede vivirse individualmente. Como decía el Papa Francisco, no debemos acomodarnos en el sofá. Estas vivencias nos lo recuerdan y nos demuestran que no estamos solos en este peregrinar, aunque a veces nos invadan el pesimismo y la falta de fuerzas. Hay muchos más jóvenes en el mundo viviendo nuestra misma fe, por lo tanto, transmitamos siempre este mensaje de esperanza.

Irene Febrer Romero

pensaments

¿Cuántos amores habrá des-cuartizado lentamente la rutina? Fue la pregunta que acudió a tu encuentro cuando escuchaste a un creyente (al que habías visto rezar el *Padrenuestro*), lanzar una durísima diatriba en contra de los menores no acompañados que, exponiendo sus vidas, y por estricta necesidad, se la juegan en un mar embravecido para llegar a vuestras costas y gozar de los beneficios que, por una desigual distribución de la riqueza, les fueron negados. ¿Sabía lo que se decía ese cristiano cuando verbalizaba la Oración de Oraciones? ¿O su recitado era meramente rutinario? ¿Se percató de ese NUESTRO, unido de manera curiosísima, pero no casual, al PADRE? ¿Se habrá vuelto vuestra

LO MÁS TRISTE...

oración, en ocasiones, en un rito exento de toda significación?

Y tuviste la necesidad de sentarte y recitar la plegaria que el propio Jesús os/te enseñó, reflexionando cada palabra, cada

oración... ¿Acaso no habías caído tú también, y frecuentemente, en esa rutina de fe? ¡Te sonrojaste! Y, de pronto, viste al Padre en una patera consolando y dando su arrebatador amor a quien huye de una muerte segura para optar por una más que probable... Y lo viste junto a un enfermo terminal. Y lo viste junto a los más débiles, actuando como cualquier padre: ese que, aún amando a todos sus hijos por igual, da una atención preferente a los más quebradizos... Aunque Dios no es un Padre, es EL PADRE... No ores/oréis desde la rutina, porque, de hacerlo, os alejaréis de ÉL. Y no puedes concebir algo más espantoso, algo más triste...

Juan Luis Hernández Gomila

Diuenge XXI de Durant l'Any

Lectura del llibre del profeta Isaïes 66,18-21

Això diu el Senyor: -"Jo conec les obres dels homes i els seus pensaments. Jo mateix vindré a reunir la gent de totes les nacions i de totes les llengües. Tots vindran aquí i veuran la meua glòria, i faré un prodigi enmig d'ells. Després enviaré alguns dels supervivents a les altres nacions, a Tarsis, a Fut i a Lud, a Mòsoc i a Ros, a Túbai i a Javan, a les illes llunyanes, que no havien sentit mai parlar de mi ni havien vist mai la meua glòria, i anunciaran la meua glòria entre les nacions. I de totes les nacions duran els vostres germans com una ofrena al Senyor. Els duran a cavall, en carruatges, en lliteres, muntats en mules o en dromedaris, fins a la muntanya santa de Jerusalem, diu el Senyor. Els presentaran tal com els israelites presenten en vasos purs la seva ofrena en el temple del Senyor, i jo fins i tot en prendré alguns d'entre ells per fer-ne sacerdots o levites, diu el Senyor".

Salm Responsorial 116

R: **Anau, anunciau l'Evangelí per tot el món.**

Lectura de la carta als cristians hebreus

12,5-7.11-13

Germans: Heu oblidat les paraules encoratjadores que l'Esclatua us dirigeix com a fills: "Fill meu, no desestimis la correcció que ve del Senyor, no et cansis quan ell et reprèn, perquè el Senyor renya aquells que estima, fa sofrir els fills que ell prefereix." És per la nostra correcció que sofrim: Déu vos tracta com a fills. Perquè, ¿quin fill hi ha que son pare no el corregeixi? La correcció, de moment, no sembla que doni alegria, sinó tristesa, però més tard, els qui han passat per aquest entrenament en cullen en pau el fruit d'una vida honrada. Per això enfortiu les mans que es deixen caure i els genolls que es dobleguen, aplanau el camí per on passa el vostre peu, perquè el qui va coix no es faci més mal, sinó que es posi bé.

Lectura de l'evangelí segons sant Lluç

13,22-30

En aquell temps Jesús, fent camí cap a Jerusalem, passava per viles i pobles i ensenyava. Qualcú li va demanar: "Senyor, ¿són pocs els qui se salven?" Ell contestà: "Correu, mirau d'entrar per la porta estreta, perquè us assegureu que molts voldran entrar-hi i no podran. Després que el cap de casa s'haurà aixecat a tancar la porta, de fora començareu a tocar i direu: "Senyor, obriu-nos." Ell vos respondrà: "No sé d'on sou." Llavors començareu a dir-li: "Menjàvem i beviem amb vos i ensenyàveu pels nostres carrers." Ell vos respondrà: "No sé d'on sou. Enfora de mi, tots vosaltres que obràveu el mal." Allà hi haurà els plors i el cruixir de dents, quan veureu Abraham, Isahac i Jacob amb tots els profetes en el Regne de Déu, mentre que a vosaltres vos hauran tret fora. I vindrà gent d'orient i d'occident, del nord i del sud, s'asseuran a taula en el Regne de Déu. Mirau, ara són darrers els qui llavors seran primers, i són primers els qui llavors seran darrers."

Lectura del llibre de Isaïes 66, 18-21

Esto dice el Señor: «Yo, conociendo sus obras y sus pensamientos, vendré para reunir las naciones de toda lengua: vendrán para ver mi gloria. Les daré una señal, y de entre ellos enviaré supervivientes a las naciones: a Tarsis, Libia y Lidia (tiradores de arco), Túbai y Grecia, a las costas lejanas que nunca oyeron mi fama ni vieron mi gloria. Ellos anunciarán mi gloria a las naciones. Y de todas las naciones, como ofrenda al Señor, traerán a todos vuestros hermanos, a caballo y en carros y en literas, en mulos y dromedarios, hasta mi santa montaña de Jerusalén -dice el Señor-, así como los hijos de Israel traen ofrendas, en vasos purificados, al templo del Señor. También de entre ellos escogeré sacerdotes y levitas -dice el Señor-».

Salm responsorial 116

R: **Id al mundo entero y proclamad el Evangelio.**

Lectura de la carta a los Hebreos

12, 5-7. 11-13

Hermanos: Habéis olvidado la exhortación paternal que os dieron: «Hijo mío, no rechaces la corrección del Señor, no te desanimas por su reprensión; porque el Señor reprende a los que ama y castiga a sus hijos preferidos». Soportáis la prueba para vuestra corrección, porque Dios os trata como a hijos, pues, ¿qué padre no corrige a sus hijos? Ninguna corrección resulta agradable, en el momento, sino que duele; pero luego produce fruto apacible de justicia a los ejercitados en ella. Por eso, fortaleced las manos débiles, robusteced las rodillas vacilantes, y caminad por una senda llana: así el pie cojo, no se retuerce, sino que se cura.

Lectura del santo Evangelio según san

Lucas

13, 22-30

En aquel tiempo, Jesús, pasaba por ciudades y aldeas enseñando y se encaminaba hacia Jerusalén. Uno le preguntó: «Señor, ¿son pocos los que se salven?». Él les dijo: «Esforzaos en entrar por la puerta estrecha, pues os digo que muchos intentarán entrar y no podrán. Cuando el amo de la casa se levante y cierre la puerta, os quedaréis fuera y llamaréis a la puerta, diciendo: "Señor, ábrenos"; pero él os dirá: "No sé quiénes sois". Entonces comenzaréis a decir: "Hemos comido y bebido contigo, y tú has enseñado en nuestras plazas". Pero él os dirá: "No sé de dónde sois. Alejaos de mí todos los que obráis la iniquidad". Allí será el llanto y el rechinar de dientes, cuando veáis a Abrahán, a Isaac y a Jacob y a todos los profetas en el reino de Dios, pero vosotros os veáis arrojados fuera. Y vendrán de oriente y occidente, del norte y del sur, y se sentarán a la mesa en el reino de Dios. Mirad: hay últimos que serán primeros, y primeros que serán últimos».

A l'altre costat hi haurà moltes sorpreses

Una pregunta que ha emprat molta tinta al llarg de la història de l'Església: "Senyor, seran pocs els qui es salven?" Un corrent com els jansenistes -que no és cosa del passat- creia que només un petit nombre dels elegits. Encara avui també n'hi ha que pensen un nombre exacte, i els altres a filar estopa! Altres paraules de Jesús sembla que van en aquesta direcció.

En contrapunt, Jesús diu als seus apòstols: "A la casa del meu Pare hi ha molts llocs". Remarquem, en primer lloc, que sant Lluç escriu el seu evangelí quan els cristians són perseguits i que les tensions es fan més vives entre les comunitats cristianes i el judaisme. La ruptura no és massa dolorosament enfora. L'evangelista recorda unes paraules de Jesús amb les que vol despertar l'atenció dels seus compatriotes. Abraham, Isaac i Jacob i tots els profetes han sabut escoltar la paraula de Déu. Els seus descendents es tanquen a la paraula de Jesús; molts avui també a la paraula dels seus profetes. Amb aquest remarcar, Jesús no respon a la pregunta del seu oient sobre el nombre dels elegits. Però sí que eixampla el debat. Cal fer un salt en la fe per escoltar-lo a ell, fiar-se'n. Açò no és fàcil, certament, perquè el camí que Jesús haurà de recórrer el menarà a la creu i els seus deixebles l'hauran de recórrer per a tenir lloc en el regne de Déu.

Jesús veu la gernació dels pagans que acolliran la seva paraula, que vindran d'orient i d'occident, del nord i del sud. El seu missatge sobrepasa les fronteres, la salvació no és reservada a un sol poble, el de la primera Aliança. "Els primers que seran darrers" són els contemporanis de Jesús que refusen escoltar-lo. "Els darrers que seran primers" són el poble de la Nova Aliança segellada amb la seva sang. Així, la paraula de Jesús és també per a nosaltres avui. No podem creure que, perquè som cristians, tindrem "dret" a la salvació. Jesús és el salvador de tothom. A l'altre costat hi haurà moltes sorpreses!

Josep Sastre Portella

LECTURES	Dl. 25: Sant Lluís de França (MLL): 1Te 1, 1-5. 8b-10 / SI 149 / Mt 23, 13-22.	Dj. 28: Sant Agustí, bisbe i doctor de l'Església (MO): 1Te 3, 7-13 / SI 89 / Mt 24, 43-51.
DE LA MISSA	Dt. 26: Santa Teresa de Jesús Jornet i Ibars, verge (MO): 1Te 2, 1-8 / SI 138 / Mt 23, 23-26. SI 138 / Mt 23, 27-32.	Dv.29: Martiri de Sant Joan Baptista (MO): 1Te 4, 1-8 / SI 96 / Mc 6, 17-29.
DIÀRIA	Dm. 27: Santa Mònica (MO): 1Te 2, 9-13 / SI 138 / Mt 23, 27-32.	Ds. 30: Fèria: 1Te 4, 9-11 / SI 97 / Mt 25, 4-30.
Salms de la 1 ^a Setmana	Dg. 31: XXII de Durant l'Any: Sir 3, 19-21. 30-31 / SI 67 / He 12, 18-19. 22-24a / Lc 14, 1a. 7-14.	

La Virgen de la granada

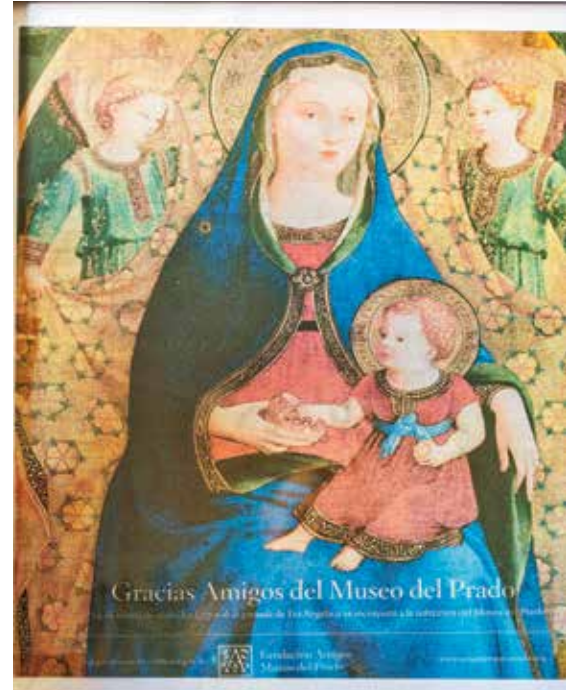
Una de las primeras y maravillosas pinturas realizadas por el beato Juan de Fiesole (fray Angélico) es una sugestiva tabla en la que aparece María sentada teniendo detrás un precioso lienzo sostenido por dos ángeles, y sentado sobre sus rodillas al niño Jesús, al cual ella presenta media granada abierta de la que el pequeño parece que intenta extraer con sus dedos de la mano derecha algunos de los abundantes rojos granos, mientras que en su otra mano sostiene otro fruto, que parece ser un níspero con su lustrosa piel amarilla.

Esta pintura, que de primera intención parece haber estado dedicada a ser venerada en alguna casa familiar, posteriormente fue adquirida por el duque de Alba, cuya familia finalmente la donó al Museo del Prado, donde actualmente se conserva y

es muy admirada.

A muy jugosas interpretaciones se prestan los detalles y la belleza de esta excelente y sugestiva obra de arte y devoción cuyo autor, modelo de fe y vida consagrada, que no se ponía a pintar sino después de haberse preparado con la oración y que mientras realizaba estas labores artísticas mantenía su corazón muy unido a Jesús y a la Virgen. Sus admiradores suponían que habría tenido algunas visiones de la virgen María, puesto que tal belleza la reproducía.

El simbolismo de la granada, por razón de su plenitud de granos induce al significado de la abundancia de los dones divinos, tal como lo expresa San Juan de la Cruz en una estrofa del *Cantico espiritual*, donde dice: «...y allí nos estaremos / y el mosto de granadas gustaremos».

Agenda

✍ Concerts d'orgue del jove Agustí Aguiló Orfila

Entrada gratuïta:

- Diumenge 24 d'agost, a les 21.15 h, a la Catedral de Menorca.
- Dijous 28 d'agost, a les 20 h, a l'església de Santa Maria de Maó.

✍ Festa del Martiri de Sant Joan Baptista

-A Maó: Divendres 29 d'agost, a les 18.30 h, Eucaristia a l'ermita de Sant Joan dels Vergers. Tot seguit, bereneta i rifes de productes artesanals.

-A Ciutadella: Divendres 29 d'agost, a les 20 h, Eucaristia presidida pel bisbe Gerard a l'ermita de Sant Joan de Missa. Tot seguit, actuacions del grup folklòric des Born i del grup Fet a Mar. Venda de menjar, begudes i rifes a benefici de l'ermita. Servei d'autobús disponible. Us podeu apuntar a les parròquies abans del 27 d'agost.

✍ Concert solidari de Mans Unides

Divendres 29 d'agost, a partir de les 18.30 h, al pati del Convent del Museu de Menorca, amb l'actuació del grup de músics de La Concepció. Donatiu de 10 euros (beguda i mosset salat i dolç). Adquisició d'entrades a Mans Unides (Carreró des Mirador de Ses Monges, 1 (Maó).

“Aquí ens tens, Senyor, envia'ns”

Dia 31 de juliol, al Santuari de la Mare de Déu del Toro, es va celebrar la pregària missionera, que és cada any un moment molt especial de trobada comunió i fraternitat. Aquest any la trobada s'ha inspirat en el lema “Aquí ens tens, Senyor, envia'ns”. El bisbe Gerard va recordar que com a batejats tots tenim una missió: donar a conèixer l'amor de Déu a tothom que ens envolta.

A més, en Tomé Garriga Andreu, missioner laic amb 38 anys d'experiència a la República Dominicana, va compartir la seva experiència i reflexions. Va destacar que conèixer, estimar i

seguir Jesús és el fonament essencial per viure plenament la vocació missionera i el servei als altres. Després de la celebració, es va compartir un refrigeri al pati.

Yola Anglada

Directora del Secretariat de Missions

Muere Ángel Díaz Fernández, hermano de La Salle

Día 15 de agosto fue llamado a la Casa del Padre Ángel Díaz Fernández, hermano de La Salle, a los 70 años de edad. En la homilía de la celebración del funeral, presidido por el obispo Gerard, el hermano de La Salle Paco Chiva, visitador auxiliar, pronunció estas palabras:

“Nació en Bustiello (Asturias) en octubre de 1954. Entró en el Aspirantado de Bujedo a punto de cumplir los 12 años. Y allí mismo hizo su primera profesión religiosa en 1974, y también en Bujedo, la profesión definitiva en 1982. Ejerció de maestro de matemáticas y ciencias

en Burgos, Palencia, Turón, y fue profesor de formación profesional y fundador en La Salle Managua de Palencia. Desarrolló después la misión lasaliana en Valladolid, y en la escuela del barrio pesquero de Santander.

Llegó a Alaior en 2020 y nos ha dejado aquí 5 años de su vida. Comenta el Hno. Vicente Devesa: “Nos ha enseñado a ser solidarios con la realidad del Tercer Mundo, con la no-violencia y la ecología (...). Profundamente creyente, cuando animaba la oración comunitaria preparaba muy bien los comentarios bíblicos que nos ofrecía.

Descanse en la paz del Señor.

ELS CONVENTS EN LA VIDA MENORQUINA DELS SEGLES XVII I XVIII

Durant segles, els convents van tenir un protagonisme molt gran en la vida religiosa, social i cultural de Menorca. D'entrada, el clergat regular era nombrós i es nodria principalment de les classes populars. Només al convent de Santa Clara de Ciutadella hi havia una proporció important de monges procedents de famílies nobles, que solien tenir dispenses que les alleujaven de l'observança de l'ordre i les permetien rebre certes rendes dels seus parents.

Per les xifres que disposam del segle XVIII, el clergat regular estava format per 225 persones l'any 1716 (140 frares i 85 monges), 301 el 1763 (224 frares i 77 monges), i 267 el 1787 (195 frares i 72 monges), entre professors, llecs i novicis. Malgrat l'augment en xifres absolutes, la proporció del clergat regular sobre la població menorquina va baixar al llarg del segle XVIII, ja que passà de l'1,38% del 1716 al 0,95% del 1787.

La composició dels ingressos dels diferents convents podia variar molt en funció de l'orde. Així, mentre els franciscans i carmelites no tenien propietats fora d'horts (com el convent de Sant Francesc i el d'antonians de Ciutadella) i tanques pròximes al convent (carmelites de Maó), els agustins del Socors i del Toro es convertirien en els segles XVII i XVIII en propietaris agrícoles.

Frare ajudant en les porquejades, de Joan Chiesa

Així, el convent del Socors tenia els llocs de Son Marc i Son Marquet, al sud de Ciutadella, i una àmplia zona de l'actual terme des Migjorn que encara mantenen els noms vinculats a l'orde: Sant Agustí, Sant Adeodat, Sant Tomàs (de Villanueva), Santa Mònica, Santa Clara (de Montefalco), a més del lloc de Binicodrell de Dalt i diversos horts i estàncies. A la zona des Migjorn els agustins van dur a terme una tasca important de colonització agrícola i d'expansió dels cultius. Per la seva banda, el convent del Toro tenia els llocs de Terra Roja i Santa Rita (de Càssia), a Ferreries, i Sant Nicolau (de Tolentí), Rafal des Frares, Peu del Toro, Lenzell i Barbatxí (es Mercadal).

Dels convents femenins, només el de Santa Clara comptava amb les rendes del Lloc de Monges i disposava d'un hort annex al monestir. Tant el de Santa Clara com el de la Concepció rebien almoines i percebien rendes censals (és a dir, sobre immobles, que redituaven el 8% del capital). Part d'aquestes rendes procedien del dot que les famílies de les religioses constituïen a l'hora de professar. Els convents masculins també rebien rendes censals, generalment procedents de llegats testamentaris, i els estipendis per misses i per drets de sepultura, ja que eren moltes les persones que demanaven ser sepultades als convents o bé vestits amb l'hàbit de l'orde. Però una part molt important dels recursos dels convents procedia de les almoines que podien ser tant en espècie com en diners. Una part dels ingressos dels convents, sobretot els franciscans, anava destinat a les obres de caritat i a repartir aliments entre els pobres. Al convent de Sant Francesc de Ciutadella també hi havia una farmàcia at-

sa per un frare.

El culte diví (misses, litúrgia de les hores) era la principal activitat de les comunitats conventuals i, de fet, la seva raó de ser, sobretot per als convents femenins on la clausura, que s'anà fent més estricta, no deixava marge a altres activitats. No era el cas dels convents masculins, que duïen a terme una important tasca pastoral, ja que no eren pocs els frares que estaven ordenats de prevere. Entre els frares hi havia predicadors, alguns dels quals van assolir una notable anomenada, i eren moltes les persones que elegien els confessors i directors espirituals entre els frares.

Els ordes religiosos, a més, van ser difusores de moltes devocions entre el poble.

Als convents es van establir escoles de lletres i escoles de gramàtica (aquestes impartien el que ara diríem ensenyament secundari, basat en la gramàtica llatina), però també de filosofia i teologia (als convents de Sant Francesc i el Socors de Ciutadella i de Jesús i el Carme de Maó), fonamentals no només per als que volien seguir estudis eclesiàstics sinó per als futurs estudiants de dret i medicina, que s'havien de graduar fora de Menorca.

Van ser molt els religiosos i religioses que van destacar per les seves qualitats. Entre les monges de Santa Clara, per exemple, sor Catalina Pons i sor Clara Monjo, que van viure al segle XVII, van destacar per les seves virtuts. Alguns religiosos menorquins van destacar fora de la nostra illa. Per exemple, el jesuïta alaiorenc P. Diego Saura (1598-1631), que morí a Filipines. O el franciscà maonès fra Francesc Marçal (1591-1688), que visqué gairebé tota la vida al convent de Sant Francesc de Palma on va escriure moltes obres de teologia i filosofia lul·lista. El benedictí maonès Pere Sanxo (1567-1627), que fundà un priorat a Lima (Perú) morí essent abat de Santa Maria de Ripoll, a Catalunya. També visqué a Catalunya l'agustí alaiorenc fra Guillem Gonyalons (1642-1709), prior del convent de Sant Agustí de Barcelona i bisbe de Solsona (1799-1708), que tingué un paper destacat durant la guerra de Successió.

Miquel Àngel Casanovas Camps

Bisbe Guillem Gonyalons